

Katechizm Kościoła Katolickiego

Obrona pokoju

Pokój

2302 Nasz Pan, przypominając przykazanie: "Nie zabijaj!" (Mt 5, 21), domaga się **pokoju serca** i piętnuje niemoralność zbrodniczego gniewu i nienawiści.

Gniew jest pragnieniem odwetu.

„Pragnienie **odwetu** celem zaszkodzenia karaniem jest niedozwolone”; natomiast godne pochwały jest wynagrodzenie „w celu skorygowania wady i zachowania dobra sprawiedliwości”

(Św. Tomasz z Akwinu, *Summa theologiae*, II-II, 158, 1, ad 3).

Jeśli **gniew** posuwa się do dobrowolnego pragnienia zabójstwa lub ciężkiego zranienia bliźniego, stanowi poważne wykroczenie przeciw miłości; jest grzechem śmiertelnym.

Pan mówi: „Każdy, kto się gniewa na swego brata, podlega sądowi” (Mt 5, 22).

2303 **Nienawiść** zamierzona jest przeciwna miłości.
Nienawiść do bliźniego jest grzechem,
gdy człowiek dobrowolnie chce dla niego zła.
Nienawiść jest grzechem ciężkim,
gdy dobrowolnie życzy się bliźniemu poważnej szkody.
„A Ja wam powiadam: Miłujcie waszych nieprzyjaciół
i módlcie się za tych, którzy was prześladują;
tak będziecie synami Ojca waszego, który jest w niebie...”
(Mt 5, 44-45).

2304 Poszanowanie i rozwój życia ludzkiego domagają się pokoju.

Pokój nie polega jedynie na braku wojny

i nie ogranicza się do zapewnienia równowagi sił.

Nie da się osiągnąć pokoju na ziemi bez obrony dóbr osoby ludzkiej,

swobodnej wymiany myśli między ludźmi,

poszanowania godności osób i narodów,

wytrwałego dążenia do braterstwa.

Jest on „spokojem porządku”

(Św. Augustyn, *De civitate Dei*, 19,13).

Jest dziełem sprawiedliwości (Por. Iz 32, 17) i owocem miłości

(Por. Sobór Watykański II, konst. *Gaudium et spes*, 78).

2305 Pokój ziemski jest obrazem i owocem pokoju Chrystusa, który jest mesjańskim „**Księciem Pokoju**” (Iz 9, 5).

Przez krew przelaną na krzyżu,
„w sobie zadawszy śmierć wrogości” (Ef 2, 16; por. Kol 1, 20-22),
pojednał On ludzi z Bogiem,
a swój Kościół ustanowił sakramentem jedności rodzaju ludzkiego
i jego zjednoczenia z Bogiem.

„On... jest naszym pokojem” (Ef 2,14).

Jezus ogłasza: „**Błogosławieni, którzy wprowadzają pokój**” (Mt 5, 9).

2306 Ci, którzy wyrzekają się przemocy oraz krwawych działań i w celu ochrony praw człowieka odwołują się do środków obronnych, jakie dostępne są najłagodniejszym, dają świadectwo miłości ewangelicznej, pod warunkiem że nie przynosi to szkody prawom ani obowiązkom innych ludzi i społeczeństw. Świadczą oni w sposób uprawniony o powadze ryzyka fizycznego i moralnego uciekania się do przemocy, która powoduje zniszczenia i ofiary (Por. Sobór Watykański II, konst. *Gaudium et spes*, 78).

Unikanie wojny

2307 Piąte przykazanie zakazuje
dobrowolnego niszczenia życia ludzkiego.

Z powodu zła i niesprawiedliwości, jakie pociąga za sobą wszelka wojna,
Kościół usilnie wzywa wszystkich do modlitwy i działania,
by dobroć Boża uwolniła nas
od odwiecznego zniewolenia przez wojnę
(Por. Sobór Watykański II, konst. *Gaudium et spes*, 81).

**2308 Każdy obywatel i wszyscy rządzący
są zobowiązani do działania na rzecz unikania wojen.**
Tak długo jednak jak „będzie istniało niebezpieczeństwo wojny,
a równocześnie brakować będzie międzynarodowej władzy
posiadającej niezbędne kompetencje
i wyposażonej w odpowiednią siłę...
**rządom nie można odmawiać prawa do koniecznej obrony,
byle wyczerpały w pierw wszystkie środki pokojowych rokowań”**
(Sobór Watykański II, konst. *Gaudium et spes*, 79).

2309 Należy ściśle wziąć pod uwagę dokładne warunki **usprawiedliwiającej uprawnioną obronę z użyciem siły militarnej.**

Powaga takiej decyzji jest podporządkowana ścisłym warunkom uprawnienia moralnego. Potrzeba jednocześnie w tym przypadku:

- aby szkoda wyrządzana przez napastnika narodowi lub wspólnocie narodów była długotrwała, poważna i niezaprzeczalna;
- aby wszystkie pozostałe środki zmierzające do położenia jej kresu okazały się nierealne lub nieskuteczne;
- aby były uzasadnione warunki powodzenia;
- aby użycie broni nie pociągnęło za sobą jeszcze poważniejszego zła i zamętu niż zło, które należy usunąć.

W ocenie tego warunku należy uwzględnić potęgę współczesnych środków niszczenia.

Są to elementy tradycyjnie wymieniane w teorii **tzw. wojny sprawiedliwej.**

Ocena warunków uprawnienia moralnego należy do roztropnego osądu tych, którzy ponoszą odpowiedzialność za dobro wspólne.

2310 Władze publiczne mają w tym przypadku prawo i obowiązek nałożyć na obywateli zobowiązania konieczne dla obrony narodowej.

Ci, którzy poświęcają się sprawie ojczyzny, **służąc w wojsku**, są sługami bezpieczeństwa i wolności narodów.

Jeżeli wywiązują się należycie ze swojego zadania, prawdziwie przyczyniają się do dobra wspólnego narodu i utrwalenia pokoju

(Por. Sobór Watykański II, konst. *Gaudium et spes*, 79).

2311 Władze publiczne powinny uwzględnić przypadek tych, którzy z pobudek sumienia **odmawiają użycia broni**; są oni jednak zobowiązani w inny sposób służyć wspólnocie ludzkiej (Por. Sobór Watykański II, konst. *Gaudium et spes*, 79).

2312 Kościół i rozum ludzki stwierdzają **trwałą ważność prawa moralnego podczas konfliktów zbrojnych**.
„Gdyby na nieszczęście już do wojny doszło, nie wszystko tym samym staje się między walczącymi stronami dopuszczalne”
(Sobór Watykański II, konst. *Gaudium et spes*, 79).

2313 Należy szanować i **traktować humanitarnie** ludność cywilną,
rannych żołnierzy i jeńców.

Działania w sposób zamierzony sprzeczne z prawem narodów
i jego powszechnymi zasadami,
podobnie jak nakazujące je zarządzenia, są zbrodniami.

Nie wystarczy ślepe posłuszeństwo,
by usprawiedliwić tych, którzy się im podporządkowują.

Zagłada ludu, narodu czy mniejszości etnicznej
powinna być potępiona jako grzech śmiertelny.

**Istnieje moralny obowiązek stawiania oporu rozkazom,
które nakazują ludobójstwo.**

2314 „Wszelkie działania wojenne,
zmierzające bez żadnej różnicy do **zniszczenia całych miast
lub też większych połaci kraju z ich mieszkańcami,
są zbrodnią przeciw Bogu i samemu człowiekowi,**
zasługującą na stanowcze i natychmiastowe potępienie”
(Sobór Watykański II, konst. *Gaudium et spes*, 80).

Ryzykiem nowoczesnej wojny
jest stwarzanie okazji posiadaczom broni masowej zagłady,
zwłaszcza atomowej, biologicznej lub chemicznej,
do popełniania takich zbrodni.

2315 Gromadzenie broni wydaje się wielu ludziom paradoksalnym sposobem powstrzymania ewentualnych przeciwników od wojny.

Widzą w tym najbardziej skuteczny ze środków zdolnych zapewnić pokój między narodami.

Wobec takiego odstrasżającego zabiegu powinno się wysunąć poważne zastrzeżenia moralne.

Wyścig zbrojeń nie zapewnia pokoju.

Nie tylko nie eliminuje przyczyn wojny, ale może je jeszcze nasilić. Wydawanie ogromnych sum na produkcję ciągle nowych rodzajów broni uniemożliwia przyście z pomocą głodującej ludności (Por. Paweł VI, enc. *Populorum progressio*, 53), hamuje rozwój narodów.

Nadmierne zbrojenia mnożą przyczyny konfliktów i zwiększają ryzyko ich rozprzestrzeniania się.

2316 **Produkcja broni i handel nią**

dotykają wspólnego dobra narodów i wspólnoty międzynarodowej.

Władze publiczne mają więc prawo i obowiązek
ich ustawowego uregulowania.

Dążenie do doraźnych interesów prywatnych lub zbiorowych
nie może usprawiedliwić przedsięwzięć,
które podsycają przemoc i konflikty między narodami
oraz naruszają międzynarodowy porządek prawny.

2317 Niesprawiedliwości, nadmierne nierówności w porządku gospodarczym lub społecznym, zazdrość, podejrzliwość i pycha, które szkodliwie szerzą się między ludźmi i narodami,

wciąż zagrażają pokojowi i powodują wojny.

Wszystko, co czyni się, by zlikwidować te nieporządki, przyczynia się do budowania pokoju i unikania wojny:

Na ile ludzie są grzesznikami, zagraża im niebezpieczeństwo wojny

i będzie zagrażało aż do przyjścia Chrystusa;

o ile zaś są złączeni miłością, pokonują grzech

przewyciężają przemoc, dopóki nie wypełnią się słowa:

„Swe miecze przekują na lemieszce, a swoje włócznie na sierpy.

Naród przeciw narodowi nie podniesie miecza,

nie będą się więcej zaprawiać do wojny” (Iz 2, 4)

(Sobór Watykański II, konst. *Gaudium et spes*, 78).

Polecenia:

1. Wymień podane w Katechizmie warunki osiągnięcia pokoju.
2. Wskaż podane w Katechizmie warunki usprawiedliwiające uprawnioną obronę z użyciem siły militarnej.
3. Przywołaj ocenę służby wojskowej obywateli.
4. Przedstaw stanowisko Kościoła wobec wyścigu zbrojeń.
5. Zaproponuj postawy, które powinni przyjmować obywatele w celu szerzenia i umacniania pokoju.

**Dziękuję za uwagę.
Króluj nam, Chryste!**

